

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-13

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк

«_____» _____ 20__ р.

Національний університет
водного господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

***АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ
КОНФЛІКТІВ***

262 «Правоохоронна діяльність»

спеціальність 262 «Law enforcement activities»

specialt

(шифр і назва спеціальності)

(code and name of the specialty)

Рівне – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність». Рівне: НУВГП, 2020 р. 23с.

Розробники: Водоп'ян Т.В., к.ю.н., доцент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін
Мельничук Ю.І., к.філос.н, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри правових природоохоронних дисциплін

Протокол від «25» червня 2020 року № 11.

Завідувач кафедри правових природоохоронних дисциплін _____ Ю.І. Мельничук
«25» червня 2020 року.

Керівник групи забезпечення спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» _____ В.І. Цимбалюк

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ права
Протокол № 10 від «30» червня 2020 року.

Голова науково-методичної ради з якості ННІ _____ В.І. Цимбалюк
(підпис)

«___» _____ 2020 року.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Альтернативні способи вирішення правових конфліктів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Дана навчальна дисципліна є теоретико-практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують професійний рівень юриста.

Сьогодні спостерігається практично повсюдне використання і активізація практики застосування альтернативних процедур як інноваційного підходу до припинення юридичних спорів. Водночас історичні та правові традиції, соціальні та економічні умови справляють істотний вплив на сучасний стан і перспективи розвитку цього напрямку в кожній окремій країні. Зокрема, медіація є одним із найпопулярніших альтернативних способів врегулювання спорів, у тому числі й кримінальних. Він передбачає залучення посередника (медіатора), який допомагає сторонам кримінального конфлікту налагодити процес комунікації та проаналізувати конфліктну ситуацію.

Широкі запровадження медіації в Україні потребує не тільки її нормативно-правового визнання та/або регулювання, але й набуття відповідних знань і надбання практичних навичок студентами як майбутніми юристами. В межах вивчення навчальної дисципліни здійснюватиметься аналіз світових моделей та можливостей запровадження зарубіжного досвіду у вітчизняне законодавство.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні знань про теоретичні, практичні основи вирішення правових конфліктів, учасниками яких є фізичні та юридичні особи.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Кримінальне право та процес», «Конституційне право України», «Актуальні проблеми медіації».

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Конфлікти (спори) є невід’ємною частиною життя людини та суспільства загалом. Вимогою часу постає необхідність створення умов для вирішення спорів та захист охоронюваних законом прав та інтересів громадян. Вітчизняний та міжнародний досвід свідчить, що запровадження альтернативних методів врегулювання спорів поряд із системою правосуддя є найефективнішою передумовою вирішення правових конфліктів.

Згідно з традиційним підходом найбільш справедлива й оптимальна реакція на вчинене кримінальне правопорушення може бути визначена фахівцями в галузі кримінального правосуддя.

Термін альтернативні способи врегулювання конфліктів вперше почали використовувати в США для використання гнучких і неформальних процедур врегулювання конфліктів. на даний час він є широко застосовуваним не лише в правовій науці, але й в законодавстві деяких країн. Варто акцентувати увагу на принциповій відмінності методів «вирішення спорів» та врегулювання конфліктів».

Уміння розв’язувати конфлікти ненасильницьким шляхом є дуже важливим для суспільства, для миробудування. А для цього необхідно опановувати навички розв’язання конфліктів. Миробудування – це складний і тривалий процес. Він починається не з закінченням війни, а набагато раніше і продовжується після підписання мирної угоди. Основою миробудування, розв’язання конфлікту є діалог, а ефективним інструментом – медіація.

Ключові слова: юрист, медіація, відповідальність, правовий конфлікт (спір), медіація/фасилітація, діалог.

Abstract

Conflicts are an integral part of human life and society in general. The time requirement arises to create the conditions for resolving disputes and protecting the rights and interests of citizens protected by law. Domestic and international experience shows that the introduction of alternative dispute resolution methods alongside the justice system is the most effective precondition for resolving legal conflicts.

According to the traditional approach, the most fair and optimal response to a criminal offense can be determined by criminal justice professionals.

The term alternative conflict resolution was first used in the United States to use flexible and informal conflict resolution procedures. at present it is widely used not only in legal science, but also in the legislation of some countries. It is worth emphasizing the fundamental difference between the methods of "dispute resolution" and conflict resolution. "

The ability to resolve conflicts by non-violent means is very important for society, for peacebuilding. This requires mastering conflict resolution skills. Peacebuilding is a complex and time-consuming process. It does not begin with the end of the war, but much earlier and continues after the peace agreement is signed. Dialogue is the basis of peacebuilding, conflict resolution, and mediation is an effective tool.

Key words: lawyer, mediation, liability, legal conflict (dispute), mediation / facilitation, dialogue.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 26 «Цивільна безпека» Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»	Вільного вибору	
Модулів – 1	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Рік підготовки: 1-й	Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів – 2		Семестр – 3-й	Семестр – 3-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції – 16 год.	Лекції – 2 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Практичні – 16 год. Самостійна робота – 58 год.	Практичні – 6 год. Самостійна робота – 82 год.
		Вид контролю – залік	

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 35% до 65%;
для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою є ознайомлення студентів з сучасними тенденціями розвитку кримінального процесу, який пов'язаний із доповненням правової системи іншим способом реагування на злочин ніж покарання; розгляд альтернативних практик вирішення кримінального конфлікту.

Завданням навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з поняттям медіації (посередництва);
- вивчення правових аспектів можливості застосування альтернативного способу вирішення кримінальних конфліктів;
- ознайомлення з основними документами, що уможливають застосування медіації;
- розвиток навичок вирішення різних правових конфліктів (спорів);
- ознайомлення із тенденціями розвитку кримінального процесу.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: правові конструкції альтернатив правовому вирішення кримінальних конфліктів; національні та міжнародні документи, що регулюють порядок проведення процедури вирішення кримінальних конфліктів; основні теоретичні праці у сфері відновного правосуддя; правові підстави та наслідки застосування відновного правосуддя..

вміти: самостійно аналізувати наукову літературу з дисципліни; самостійно ставити наукові проблеми і шляхи їх вирішення; самостійно проводити порівняльно-правовий аналіз; самостійно вирішувати суперечки і конфлікти, використовуючи оптимальний спосіб ведення переговорів чи посередництво.

Володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять. Знати та розуміти процеси координації діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також взаємодії з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної

діяльності. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення. Спілкуватися англійською мовою за професійним спрямуванням (відповідно до європейської шкали рівнів). Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням оптимізованих методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків. Здійснювати превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень.

Компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. Здатність планувати та управляти часом. Здатність приймати обґрунтовані рішення в складних і непередбачуваних умовах. Здатність самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації. Здатність вільно спілкуватися українською та іноземною мовами (усно та письмово). Здатність до відповідальності за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди. Здатність працювати з іноземними інформаційними джерелами, нормативно-правовими актами, сайтами тощо. Здатність до сприйняття та розуміння міжнародних та українських інтеграційних процесів. Здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності. Здатність аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань. Уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності. Здатність застосовувати знання на практиці. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства,

держави в межах виконання своїх посадових обов'язків. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення. - Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності. Готовність: до активного спілкування у науковій, виробничій і соціальній сферах діяльності. Готовність до встановлення адекватних міжособистісних стосунків в різних ситуаціях спілкування та до оптимізації умов взаємодії. Гнучко адаптуватися до змін умов діяльності через активізацію особистісного потенціалу. Здатність до корекції профілю своєї професійної діяльності. Уміння оптимізувати методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку. Вміти визначати і пояснювати механізми формування, функціонування та розвитку психічних процесів, явищ, властивостей.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 1. Поняття та типологія правових конфліктів

Поняття “конфлікт” та “юридичний конфлікт”. Сутність і природа юридичного конфлікту. Природа юридичного конфлікту. Предмет і об'єкт юридичного конфлікту. Функції юридичного конфлікту (матеріальна, духовна, сигнальна, інформаційна, диференційна, динамічна). Причини конфліктів. Об'єктивні, організаційно-управлінські, соціально-психологічні та особистісні причини виникнення конфліктів. Учасники юридичного конфлікту та їх рольові функції. Суб'єкти юридичного конфлікту. Фізичні особи як суб'єкти конфліктних правовідносин. Держава як суб'єкт конфліктних правовідносин. Держава як суб'єкт публічно-правових і приватноправових відносин міжнародного права. Міжнародні організації як суб'єкти конфліктних правовідносин.

Типологія юридичних конфліктів. Типологія за галузями права. Типологія за системою державних правозастосовчих або правоохоронних органів і установ. Типологія юридичних конфліктів за галузями права. Поняття кримінального конфлікту. Особливості взаємозв'язку злочину і конфлікту. Поняття політичного конфлікту. Політичний конфлікт як зіткнення, протиборство політичних суб'єктів, обумовлене протилежністю їх політичних інтересів, цінностей і поглядів. Взаємодія міжнародного конфлікту і міжнародного права. Трудові конфлікти. Характеристика трудових конфліктів. Поняття екологічних конфліктів. Вивчення екологічних конфліктів.

Тема 2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів

Підходи альтернативного розв'язання спорів. Посередницький арбітраж. Третейський суд. Технології конфліктного медіаторингу. Конфліктний медіаторинг як проведення переговорів за участю медіатора. Відмінність конфліктного медіаторингу від судових процедур. Принципи медіації. Функції медіатора: аналітична, аудіо-візуальна, організаторська, функція “генератора ідей”, функція розширення ресурсів опонентів, експертна, навчальна. Стадії медіаторингу. Урегулювання конфлікту за участю третьої сторони. Посередницька функція в конфлікті. Офіційні медіатори. Міждержавні організації (ООН, ОБСЄ), окремі держави, державні правові інститути, урядові чи тимчасові парламентські комісії, керівники (адміністрація) установ, підприємств, фірм, громадські організації (профспілки, комісії по розв'язанню трудових спорів і конфліктів), професійні медіатори-конфліктологи, офіційний статус яких закріплено у чинному законодавстві країни. Неформальні процедури..

Тема 3. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення конфліктів.

Розвиток посередництва як сфери професійної діяльності у світовому досвіді: історичний аспект. Міжнародний досвід розвитку відновного правосуддя. Європейські стандарти альтернативного вирішення спорів. Функціонування програм відновного правосуддя та статус медіатора. Сучасні тенденції правового регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права. Сутність правових категорій у сфері альтернативних засобів вирішення спорів. Особливості альтернативних засобів вирішення

спорів у різноманітних сферах суспільного життя. Процедури альтернативних засобів вирішення спорів. Алгоритми регулювання альтернативних засобів вирішення спорів в системі захисту права в країнах англо-американської та романо-германської правової сім'ї. Сучасні вектори регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.

Змістовий модуль 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ

Тема 4. Арбітраж

Відмежування арбітражу, арбітражних судів та державних судів. Значення термінів «арбітраж», «арбітражний суд». Види комерційного арбітражу: випадковий та інституційний. Процедура випадкового арбітражу. Місце інституційного арбітражу і його формування. Наявність власних правил процедури, порядок утворення складу арбітражу і вирішення комерційних спорів. Еволюція інституційного арбітражу, спеціалізація постійно діючих арбітражів. Арбітражі загальної юрисдикції, предмет їх розгляду. Арбітражі з спеціальною (обмеженою) юрисдикцією та їх компетенція. Деякі особливості щодо остаточного характеру рішення арбітражу в окремих країнах. Класифікація міжнародних комерційних третейських судів та критерії такої класифікації. Арбітражі ad hoc. Постійно діючі міжнародні комерційні третейські суди. Сутність арбітражу ad hoc.

Тема 5. Третейське судочинство.

Третейське судочинство як альтернатива державним судам. Третейські суди як різновид юрисдикційних органів, які вправі вирішувати спори. Третейські суди в сфері вирішення міжнародних комерційних спорів.

Переваги розгляду спорів в третейських судах. Сфера застосування третейського судочинства. Загальна характеристика джерел правового регулювання третейського судочинства. Історія міжнародно-правової уніфікації норм, що регулюють альтернативні способи вирішення спорів. Риси, що характеризують третейські суди та процедуру вирішення спорів третейськими судами. Відмежування третейських судів від державних судів та порядку відправлення державними судами правосуддя в сфері цивільно-правових відносин.

Юридична природа третейських судів. Особливості фінансування третейських судів, призначення третейських суддів. Особливості статусу третейських суддів.

Завдання третейського суду. Принципи організації і діяльності третейського суду.

Види третейських судів. Поняття постійно діючих третейських судів і їх загальна характеристика. Порівняльно-правовий аналіз регламентів деяких постійних третейських судів.

Поняття суду ad hoc. Загальна характеристика суду ad hoc і його відмінність від постійно діючого третейського суду. Порівняльно-правовий аналіз регламентів, що застосовуються судами ad hoc у своїй практиці розгляду спорів.

Тема 6. Посередництво.

Поняття, значення та види посередництва як способу АВС. Фасилітація як вид посередництва. Медіація як вид посередництва. Поняття та характерні ознаки медіації. Види медіації. Принципи медіації. Процедура медіації. Рішення за результатами медіації та його виконання. Консиліація як вид посередництва.

Тема 7. Переговори.

Історія зародження переговорів. Соціальна природа феномену переговорів. Основні зарубіжні теорії проведення переговорів. Погляди сучасних учених на визначення і класифікацію переговорів. Інститут переговорів. Призначення та функції переговорів. Види переговорів. Умови ефективного ведення переговорів. Переговорний процес: визначення, підготовка та структура. Структура переговорного процесу. Підготовка до переговорів. Ведення переговорів. Аналіз результатів переговорів. Виконання досягнутих угод.

Тема 8. Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.

Переговори-арбітраж (negotiation-arbitration). Медіація-арбітраж (mediation-arbitration). Приватна судова система. Міні-суд (mini-trial). Спрощений суд присяжних (summary jury trial). Нейтральне встановлення фактів (neutral fact finding). Інститут омбудсмана (ombudsman). Відновне правосуддя. Електронне вирішення спорів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ПОЛОЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ													
Тема 1. Поняття та типологія правових конфліктів	9	2	2			5	10						10
Тема 2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів	9	2	2			5	12	2					10
Тема 3. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного	14	2	2			10	10						10
Разом змістовий модуль 1.	32	6	6			20	32	2					30
Змістовий модуль 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ПРАВОВИХ КОНФЛІКТІВ													
Тема 4. Арбітраж	8	2	2			4	10						10

Тема 5. Третейське судочинство.	14	2	2			10	14		2			12
Тема 6. Посередництво.	14	2	2			10	10					10
Тема 7. Переговори.	12	2	2			8	12		2			10
Тема 8. Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.	10	2	2			6	12		2			10
Разом змістовий модуль 2.	58	10	10			38	58		6			52
Всього годин	90	16	16			58	90	2	6			82

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Поняття та типологія правових конфліктів	2	
2	Тема 2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів	2	2
3	Тема 3. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення конфліктів.	2	
4	Тема 4. Арбітраж	2	
5	Тема 5. Третейське судочинство.	2	2
6	Тема 6. Посередництво.	2	
7	Тема 7. Переговори.	2	2
8	Тема 8. Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.	2	2
	Всього	16	6

6. Самостійна робота

№	Назва теми	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Поняття та типологія правових конфліктів	5	10
2	Тема 2. Поняття та підходи до альтернативного розв'язання правових конфліктів	5	10
3	Тема 3. Міжнародні стандарти та зарубіжний досвід у сфері альтернативного вирішення конфліктів.	10	10
4	Тема 4. Арбітраж	10	12
5	Тема 5. Третейське судочинство.	10	10
6	Тема 6. Посередництво.	8	10
7	Тема 7. Переговори.	6	10
8	Тема 8. Інші способи альтернативного вирішення правових спорів.	10	12
Всього		58	82

7. Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з правознавства з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу: *робота в малих групах; ділові та рольові ігри; тестові завдання; виконання індивідуальних науково-правових досліджень; ситуативне моделювання; навчальні дискусії; опрацювання дискусійних питань; практичні справи.*

8. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів – майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається письмовому контролю. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь з чотирьох запропонованих).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Всього
T1	T2	T3	MK1	T4	T5	T6	T7	T8	MK2	
5	5	10	20	5	5	10	10	10	20	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	Для екзамену
90-100	Відмінно
82-89	Добре
74-81	
64-73	Задовільно
60-63	
35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Альтернативні способи вирішення правових конфліктів» включає:

1. Програму навчальної дисципліни;
2. Тестові модульні завдання;

4. Мельничук Ю. І. Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» денної та заочної форми навчання. 2019. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15471/1/07-01-66%20%281%29.pdf>

12. Рекомендована література

Базова

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування /Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О.Бік, Х.Терешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів. За заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с.
3. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У. Гельманна, В. В. Луцика. Хмельницький, 2015. 204 с.

Допоміжна

4. Альтернативное разрешение споров в уголовном процессе : учеб.-метод. пособие / Л. Л. Зайцева [и др.] ; под ред. У. Хелльманна, С. А. Балашенко, Л. Л. Зайцевой. Минск, 2015. 223 с.
5. Аракелян Р. Ф. Впровадження інституту медіації в кримінальне процесуальне законодавство України : дис ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2019 .
6. Бут І. О. Розгляд цивільно-правових спорів третейськими судами в Україні. Одеса : Фенікс, 2017. 212 с.
7. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України : навч. посіб. за ред. В. В. Землянської. Київ, 2008. 200 с.
8. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід : навч. посіб. за ред. О. М. Боброва. К. : Наш час, 2006. 164 с.
9. Волошук О. Т. Міжнародний комерційний арбітраж. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. - 260 с.
10. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.] ; під

ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

11. Герасимович В.А. Переговори як спосіб врегулювання політичних конфліктів: автореф. дис. ... канд. політ. наук. - Київ, 2019. - 17 с.
12. Гончаренко О. М. Міжнародний комерційний арбітраж. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 203 с.
13. Закон України «Про третейські суди». Науково-практичний коментар / заред. Ю. В. Білоусова, П. В. Куфтирева. К. : Правова єдність, 2008. 432 с.
14. Землянська В. В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. К. : Видавець Захаренко В. О., 2008. 200 с.
15. Зер Г. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. К. : Пульсари, 2004. 224 с.
16. Зозуля О.О. Міжнародний змішаний арбітраж: досвід та національна практика: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11. К., 2008. 20 с. л.
17. Іванов В.М. Юридична конфліктологія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2004. 224 с.
18. Йосипенко, С.Т. Медіація як спосіб вирішення спорів у приватно-правових відносинах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Йосипенко Соломія Тарасівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2019. 19 с.
19. Кабанець В. О. Теоретичні аспекти удосконалення розгляду трудових спорів (конфліктів) в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Луганськ, 2009. С. 18.
20. Конфліктологія та медіація: навч. посіб. / уклад. В. І. Докаш ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2018. - 247 с.
21. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди. Харків : Право, 2014.
22. Лєко, Б.А. Медіація . Чернівці. 2011. 462 с.
23. Любченко, Я.П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Любченко Ярослав Павлович ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2018. - 20 с.
24. Маєрс Д. Международный обзор программ восстановительного правосудия / Пер. с англ. К.: «Пульсары», 2004.
25. Мазаракі, Н.А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія / Н. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, [Ін-т законодавства

26. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник/авт.кол.: Т.Білик, Р.Гаврилук, І.Городиський [та ін.]; за ред. Н.Крестовської, Л.Романадзе. - Одеса: Екологія, 2019. - 456 с.
27. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство. Заг. ред. Г. І. Побірченко. Торгово-промислова палата України, Міжнародний комерційний арбітражний суд, Морська арбітражна комісія. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. 584 с.
28. Міжнародний комерційний арбітраж. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
29. Нестор Н. В. Запровадження медіації в кримінальному процесі України: проблеми теорії та практики : монографія. Київ: Алерта, 2018. 182 с.
30. Поліщук, М.Я. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Поліщук Марія Ярославівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 18 с.
31. Притика Ю. Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді. К. : Видавничий дім "Ін Юре", 2006. 636 с.
32. Рекун В.А. Третейські суди в Україні: організаційно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. О., 2010. 20 с.
33. Свиридюк Н.П. Класифікація конфліктів у професійній діяльності юриста. Держава і право. 2009. Випуск 46. С. 40–46.
34. Свиридюк Н.П. Функції юридичного конфлікту. Держава і право. 2009. Випуск 45. С. 86–91.
35. Сенік О. М. Аналіз наукових підходів до розуміння природи правового конфлікту. Підприємництво, господарство і право. 2012/1. № 3. С. 103–106.
36. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України. К. : Фенікс, 2013. 159 с.
37. Стадник М. П. Правове регулювання вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. К., 1998.
38. Теория и практика медиации (посредничества) в экономической сфере / И. А. Бельская [и др.] ; под ред. У. Хелльманна [и др.].

39. Третейські суди в Україні . За ред. В. П. Самохвалова, А. Ф. Ткачука. Кн. 1. К. : ІКЦ Леста, 2007. 184 с.
40. Третейські суди в Україні. Упоряд. Ю. А. Михальський ; Всеукраїнська громадська організація "Спілка Третейських суддів України". К. : [б.в.], 2004. 172 с.
41. Фішер Р., Юрі У., Петтон Ю. Шлях до Так. Як вести переговори, не здаючи позицій. Київ : Основи, 2016. 220 с.
42. Цірат Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж . К. : Істина, 2002. 304 с.
43. Чанишева Г. І., Приміч Д. В. Право на колективні переговори і укладення колективних договорів: міжнародні стандарти та законодавство України. Одеса : Фенікс, 2014. 204
44. Что может медиация. Трансформативный подход к конфликту / под ред. Р. Буша, Д. Фолджера. К. : Издатель Захаренко В.А., 2007. 264 с. 129.
45. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України 28 червня 1996 р.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 р.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р.№436-IV. Відомості Верховної Ради України.2003, No 18, No 19-20, No 21-22, Ст.144.16.
4. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991№1798-XII. 1992, No 6, ст.56
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо досудового врегулювання спорів: Закон України від 23 червня 2005 р. № 2705-IV.
6. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від від 24.02.1994р. № 4002-XII.
7. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 №1701-IV.
8. Указ Президента України «Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» від 10.05.2006 р. № 361/2006.Офіційний вісник Президента України.2006. № 19.Ст. 1376.

9. Директива No 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах: міжнародний документ від 21.05.2008р.No2008/52 ЄС
- 10.Європейська конвенція про зовнішньоторгівельний арбітраж: міжнародний документ від 21.04.1961
- 11.Конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами.
- 12.Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй поправу міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24 червня 2002 р.
- 13.Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торговельного арбітражу: міжнародний документ від 21 червня 1985 р.
- 14.Про основні принципи програми відновного правосуддя у кримінальних справах: Резолюція ООН від 24 липня 2002 р.URL: http://www.commonground.org.ua/dld/RJU_bulletin/RJU_Vol.1-2.content_ukr.html
- 15.Про медіацію у кримінальних справах: № R(99)19 Рекомендація Ради Європи від 15 вересня 1999 р. Відновне правосуддя в Україні: Спецвипуск. 2005. С. 53–56.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Верховний суд URL: – <http://www.scourt.gov.ua>.
4. Європейський суд з прав людини URL: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
6. Вступ до альтернативного вирішення спорів. Під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Х., 2017. URL: <https://tradir.bsu.by/images/pdf/UA001.pdf>
7. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін. ; під ред. У. Гелльманна, В. В. Луцика. Хмельницький, 2015. 204 с. URL:

Національний університет

http://univer.km.ua/doc/AVS_u_kriminalnomu_provadzheni.pdf

8. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник/авт.кол.: Т.Білик, Р.Гаврилюк, І.Городиський [та ін.]; за ред. Н.Крестовської, Л.Романадзе. Одеса. 2019. URL: <http://namu.com.ua/ua/downloads/-pidrychnik-dlya-uristov/pidrychnik%20z%20mediacii.pdf>
9. Digital repository of National University of Water And Environmental Engineering / Електронний репозиторій Національного університету водного господарства та природокористування URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua>.

Національний університет
водного господарства
та природокористування